

Erfinpassingsplan Gasteveldsdijk 8 in Lieveelde

In het kader van uitbreiding van agrarische bebouwing

Colofon

Erfinpassingsplan
Gasteveldsdijk 8 in Lieveelde

In het kader van uitbreiding van agrarische bebouwing

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Van Westreenen
Contactpersoon: B. Wopereis

Projectnummer en versie: 653 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 17-04-2015
Ligging projectgebied: Nicolaasweg 8-10 Mariënvelde	Amersfoortcoördinaten: X230.516 Y445.986	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

@natuurbankOverijssel

1. Inleiding

De familie Groot Zevert heeft concrete plannen voor de bouw van een nieuwe stal en werktuigenberging aan de Gastevelsdijk 8 in Lievele. De gemeente Oost-Gelre stelt als voorwaarde voor deze ontwikkeling dat het erf landschappelijk wordt ingepast. Naast het aanbrengen van erfbeplanting kunnen ook landschapsversterkende maatregelen in de directe omgeving van het erf bijdragen aan een goede landschappelijke inpassing.

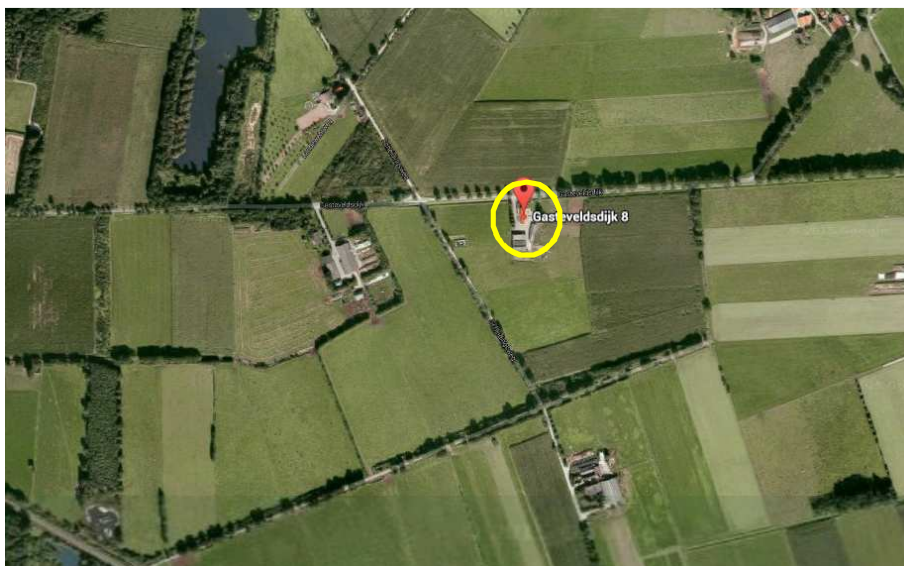
Leeswijzer

Na een introductie van het plangebied worden de gebiedskenmerken kort geschetst. Daarbij wordt gekeken naar de karakteristieken van het huidige landschap, de ecologische betekenis en de abiotische omstandigheden ter plaatse. Op basis van deze gegevens wordt een analyse uitgevoerd waaruit de bouwstenen gehaald worden die aan de basis staan van het erfinpassingsplan. Het gepresenteerde ontwerp wordt uiteengezet in een hoofdstuk inrichting. Tenslotte wordt aandacht geschonken aan het beheer van de nieuwe inrichting.

2. Het plangebied

2.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt aan de Gastevelsdijk in Lievele. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het plangebied met de gele cirkel weergegeven.

Situering van het plangebied. Deze wordt met de cirkel aangeduid.

2.2 Beschrijving van het plangebied

In het plangebied is kalveropvokbedrijf gevestigd. Op het erf staan een boerderij, een werktuigenberging en twee stallen. Het erf grenst aan de noordzijde aan de Gastevelsdijk. Ten westen ervan ligt de Scheidingsweg; dit is een zandweg. Rondom het erf liggen agrarische cultuurgronden. Ten zuiden van het erf ligt een langgerekt bosje dat is aangelegd tijdens de landinrichting Winterswijk-West (jaren '90 van de vorige eeuw). Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied in detail weergegeven.

Detailopname van het erf.

Impressie van het erf.

2.3 Aanwezige erfbeplanting

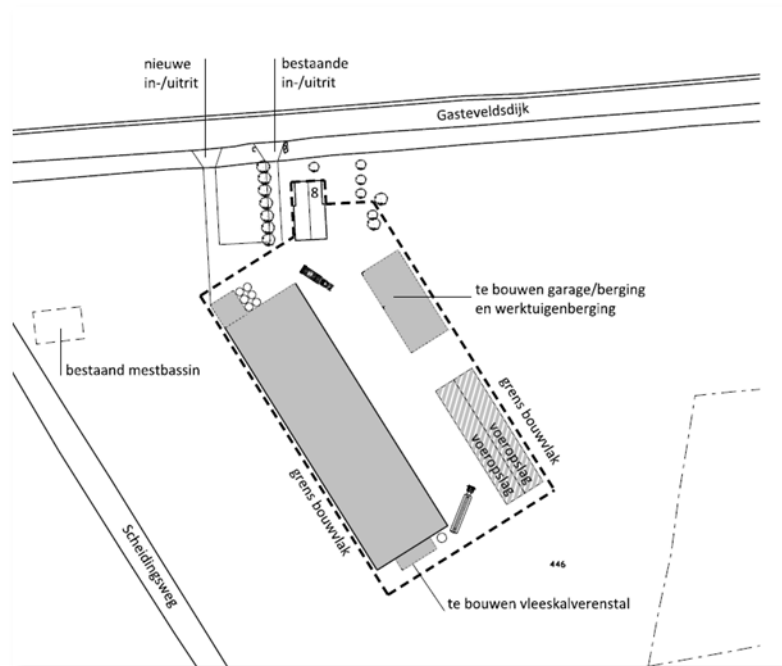
Ten oosten van het erf ligt een enkele rij zomereiken aan de rand van het perceel. Recent zijn hier enkel bomen tussenuit gevallen/gezaagd. Langs de oprit en aan de oostzijde van het erf zijn recent lindenlaanbomen geplant en ten oosten van de boerderij staat een solitaire berk. Behalve de lindenlaanbomen en de berk, ontbreekt erfbeplanting in het plangebied.

Bestaande beplanting op- en rond het erf.

3 Voorgenomen activiteiten

Eigenaar is voornemens een nieuwe stal en werktuigenberging te bouwen. Op onderstaande afbeelding wordt de nieuwe situatie weergegeven.

Weergave van de wenselijke nieuwe situatie

4 Landschap

Landschapstype

Het plangebied in het heideontginningslandschap van het Vragender-Lievelder veld. Dit is een jong ontginningslandschap, ontstaan door ontginning van natte- en droge heide eind 19^e eeuw, begin 20^e eeuw. Karakteristiek voor dit landschapstype is de rationele grootschalige blokverkaveling met lange rechte (zand)wegen en verspreide bebouwing langs de ontginningswegen. De boerderijen zijn, net als het landschap, niet historisch maar gebouwd na 1900. Het vrij open en grootschalige landschap wordt afgewisseld door eiken laanbeplanting en enkele bosjes en singels.

Kenmerken en kwaliteiten van het huidige landschap

Het landschap bestaat hoofdzakelijk uit agrarische cultuurgrond. Vanwege het moderne, intensieve agrarische gebruik, zijn de natuurwaarden genivelleerd. Slechts in wegbermen en slootkanten zijn plaatselijk nog relictten zichtbaar van de ooit uitgestrekte vegetaties van voedselarme (schrale) situaties. Overhoekjes, wegbermen, singels en slootkanten vormen de plekken waar nog karakteristieke flora- en faunasoorten voorkomen.

Het huidige landschap op en rond het plangebied bestaat uit een intensief gebruikt agrarisch cultuurlandschap wat gedomineerd wordt door mais en grasland voor de melkveehouderij. Verspreid in het landschap liggen enkele kleine bosjes en singels welke zijn aangelegd tijdens de vorige verkaveling. Het landschap heeft een zeer beperkte ecologische waarde. Door het grootschalige, intensieve en 'opgeruimde karakter' domineren flora- en faunasoorten die bestand zijn tegen hoge dynamiek en sterke ontwatering. De meest karakteristieke landschapselementen vormen de 'vochtige' elzenbosjes en pinksterbloemweides die verspreid in het landschap voorkomen. Veelal gelegen bij burgerwoningen of voormalige boeren erven. Het landschap wordt gedomineerd door laanbeplanting van zomereik, afgewisseld met essen op de vochtigere delen. De houtsingels bestaan uit een gemengde loofhoutbeplanting met zomereik, lijsterbes, berk en boswilg en worden als hakhoutsingels beheerd.

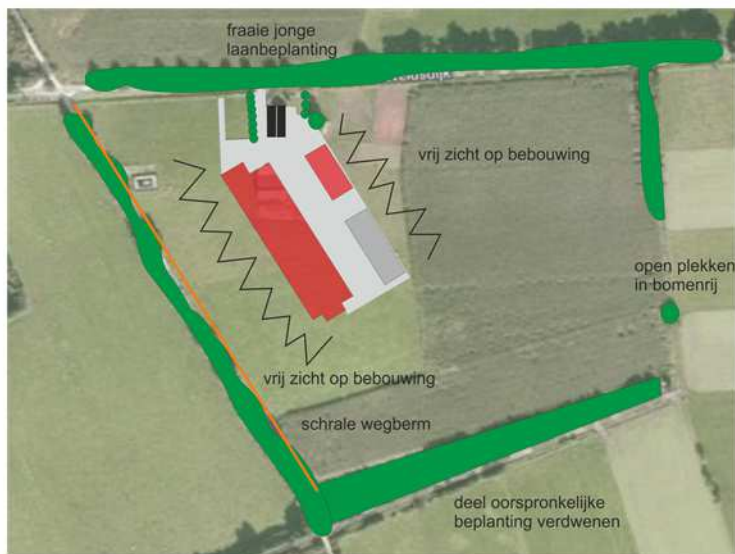
Het erf in het landschap

Karakteristiek voor ontginningsboerderijen is de ligging van de boerderij met de voorzijde naar de ontginningsweg en de situering van de stallen aan de achterzijde. Aan de voorzijde van de boerderijen ligt

meestal een eenvoudige siertuin. Bij ontginningsboerderijen ontbreekt de traditionele historische erfopbouw zoals we die kennen van het kampenlandschap.

5 Ruimtelijke analyse van erf in het landschap

Uit de ruimtelijke analyse van de huidige- en de nieuwe situatie blijkt dat er vanaf de Scheidingsweg en de Gastevelsdijk vrij zicht is op de nieuwe bebouwing. De lindenlaanbomen zijn nog jong en moeten nog tot wasdom komen om zich te ontwikkelen tot een beeldbepalende beplanting aan de voorzijde. De oorspronkelijke oppervlakte van de jonge beplanting in het bosje aan de zuidzijde van het erf is in de loop der tijd iets afgenomen. Her en der ligt er snoeiafval in het object en de ooit doorlopende kavelgrensbeplanting ten oosten van het erf vertoont open plekken. De oostelijke berm van de Scheidingsdijk heeft een vrij schraal karakter met verspreid staande bomen en jong struweel. In onderstaande afbeelding wordt de ruimtelijke analyse gevisualiseerd.

Visualisatie van de analyse van de ruimtelijke kwaliteit van het huidige erf.

Wegberm langs Scheidingsweg (links) en open plekken in de houtsingel ten oosten van het erf. Hier liggen kansen voor versterking van het landschap.

6. Het plan

In dit hoofdstuk wordt het voorstel voor landschappelijke inpassing van het erf en versterking van het landschap gepresenteerd.

6.1 Uitgangspunten voor landschappelijke inpassing

Op basis van de ruimtelijke analyse worden de volgende uitgangspunten overgenomen in het erfinpassingsplan;

- Inpassing nieuwe gebouwen door aanbrengen beplanting
- Herstellen houtsingel aan oostzijde
- Herstellen oorspronkelijke oppervlakte ruilverkavelingsbosje zuidzijde
- Landschappelijke versterking door extensivering wegberm Scheidingsweg

Voor het inpassingsplan gelden verder nog de onderstaande algemene uitgangspunten

Zichtbaarheid bebouwing

Agrarische bebouwing mag zichtbaar zijn in het agrarisch cultuurlandschap. Het uitgangspunt is niet om alle bebouwing achter een 'groene muur' te plaatsen. Landschapsontsierende objecten (zoals opvallende betonnen keerwanden e.d.) worden bij voorkeur wel achter 'groen' geplaatst.

Geborgenheid

Erfbeplanting is niet bedoeld om agrarische erven volledig te verbergen achter een groene 'muur'. Het aanbrengen van opgaande beplanting op erven zorgt wel voor geborgenheid van het erf in het landschap. Opgaande beplanting was van oudsher aanwezig op boeren erven. Deze had de functie als bliksemafleider en als leverancier van geriefhout.

Streekeigen beplanting

Als plantmateriaal voor nieuwe beplanting wordt streekeigen beplanting gebruikt. Dit is beplanting welke karakteristiek is voor het landschap en geschikt is op de locatie (bodem, water). Naast het aanleggen van beplanting, kan het zinvol zijn om bestaande niet inheemse beplanting te verwijderen en al dan niet te vervangen voor inheems plantmateriaal.

Streekeigen beplantingsvormen

Bij het ontwerp van de erfbeplanting wordt gekeken naar streekeigen beplantingsvormen. Gelet op de ligging behoren zomereiken, (knot)elzen en struweel tot de streekeigen beplantingsvormen.

Huidige beplanting

Alle erf- en landschappelijke beplanting op en rond het erf wordt behouden.

Geen groene muren

Om nieuwe gebouwen landschappelijk in te passen kan beplanting aangebracht worden. Deze beplanting hoeft niet als een 'groene muur' langs de volledige lengte van een stal gezet te worden, maar ook groepsgewijs.

Waterberging

Het hemelwater dat op verharding en bebouwing valt moet ter plekke geïnfiltreerd worden en mag niet afgevoerd worden op het oppervlaktewatersysteem. Het is soms mogelijk om deze infiltratiecapaciteit te combineren met de aanleg van groen.

6.2 Nieuwe landschapselementen

Om het erf landschappelijk in te passen wordt geadviseerd om de volgende elementen toe te voegen;

- Aanleg scheerhaag aan achterzijde stal

- Herstel houtsingel door aanplant solitaire eiken
- Herstel oorspronkelijke oppervlakte ruilverkavelingsbosje (en verwijderen afval/opslag)
- Aanleg erfbosje aan achterzijde
- Aanleg zinksloot aan achterzijde
- Extensief maaibeheer in wegberm Scheidingsweg
- Aanplant knotelzen in wegberm Scheidingsweg en langs Gastevelsdijk
- Aanplant beplanting langs lange zijden bouwblok
- Aanplant linden laanbomen langs de nieuwe erftoegangsweg

Op onderstaande afbeelding wordt het wenselijke eindbeeld weergegeven:

Inrichtingsplan voor erfinpassing en landschappelijke versterking.

6.3 Inrichtingsmaatregelen

Om tot het wenselijke eindbeeld te komen dienen de volgende inrichtingsmaatregelen genomen te worden.

Knotelzen

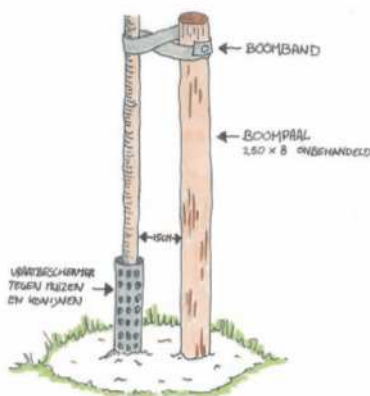
Er worden 6 knotelzen geplant langs de perceelsrand aan Gastevelsdijk. Deze knotelzen worden als gekweekte knotelzen geplant of er worden elzenveren geplant die vervolgens geknot worden. Elzen veren hebben een minimale stamdikte van 10-12 cm op 1,5 boven de wortelvoet. De bomen worden geplant in een ruim plantgat en voorzien van een boompaal met boomband.

Het aanplanten van een boom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een laanboom met een minimale omtrek van 10-12 cm. U kunt ook kiezen voor een grotere maat, bijvoorbeeld 14-16 cm met kluit. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige

schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

Specifieke plantinstructie

1. Voor het aanplanten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat dient daarom ongeveer een afmeting te hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
2. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (dit is meestal het zuidwesten). Bevestig de jonge boom met een brede band aan de boompaal.
3. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas indien nodig bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.
4. Plaats bij een bomengroep de bomen ruim uit elkaar, de minimale plantafstand is 6 meter. Een volwassen boom kan al snel een kroon ontwikkelen van 10 meter breed.

Knotels met boompaal en bermsloot langs Gasteveldsdijk, plantlocatie voor knotelzen.

Solitaire bomen

Er worden acht solitaire linden en tien solitaire zomereiken gepland. Deze bomen hebben een minimale stamomtrek van 10-12cm op 1,5 m1 hoogte boven de wortelvoet. De bomen worden geplant in ruim plantgat en ondersteund door twee boompalen en boomband. Er worden als laanboom gekweekte bomen gebruikt.

Het aanplanten van een boom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een laanboom met een minimale omtrek van 10-12 cm. U kunt ook kiezen voor een grotere maat, bijvoorbeeld 14-16 cm met kluit. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

Specifieke plantinstructie

1. Voor het aanplanten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat dient daarom ongeveer een afmeting te hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
2. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (dit is meestal het zuidwesten). Bevestig de jonge boom met een brede band aan de boompaal.
3. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas indien nodig bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.
4. Plaats bij een bomengroep de bomen ruim uit elkaar, de minimale plantafstand is 6 meter. Een volwassen boom kan al snel een kroon ontwikkelen van 10 meter breed.

Ontwikkeling ruigte wegberm/struweel

Door extensivering van het bestaande wegberm en bermslootbeheer zal deze verruigen tot een struweelrand.

Aanplant hoogstam fruitbomen

Aan de westzijde van de stal worden, groepsgewijs, zeven hoogstam fruitbomen geplant. Zie voor plantinstructie 'solitaire bomen' hierboven.

Aanplant scheerhaag

Aan de achterzijde van de stal wordt een scheerhaag van veldesdoorn (of meidoorn) aangelegd. Daarvoor wordt plantmateriaal gebruikt met een minimale maat 80-120 cm. Er worden 4 stuks per meter haag geplant.

Aanleg zaksloot

Aan de achterzijde van de stal wordt een zaksloot gegraven met voldoende bergend vermogen om het hemelwater van de nieuwe bebouwing en erfverharding op bergen en te laten infiltreren.

Herstel ruilverkavelingsbosje

De oorspronkelijke begrenzing van het ruilverkavelingsbosje wordt hersteld zoals deze was na aanleg.

Aanleg erfbosje

Aan de achterzijde wordt een erfbosje aangelegd. Het bosje bestaat uit een (gelijkmatig) gemengde opstand van vuilboom, lijsterbes, Gelderse roos, boswilg, sleedoorn, berk, veldesdoorn en liguster.

Algemene plantinstructie voor bosplantsoen (singel en erfbosje)

1. Het aanplanten van een houtwal of singel kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Gebruik inheems plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 80-100 cm hoogte.
3. De te beplanten oppervlakte dient te worden bewerkt, dit kan door frezen en/of planten in bewerkte grond.
4. Plant de soorten aan in groepen van minstens 5-7 stuks per soort. Op die manier voorkomt u dat langzaam groeiende soorten worden overgroeid door snel groeiende soorten.
5. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
6. Indien u niet direct alle bomen en/of struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen en/of struiken tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

Specifieke plantinstructie

1. Plant de houtsingel of houtwal in rijen aan met een plantafstand van bij voorkeur 1,50 bij 1,50 meter.
2. Boomvormers dient u in het midden van de singel aan te planten, struiken aan de randen.

Zinksloot t.b.v. waterberging

In de nieuwe situatie neemt het areaal verhard oppervlak toe met 7440 m² (bebouwing en erfverharding). Uitgaande van een minimaal bergend vermogen van 50 mm/m² verhard oppervlak betekent dit de aanleg van een voorziening waarin 370m³ hemelwater geborgen kan worden tijdens piekafvoeren.

Aan de achter- en zijkant van het erf zal een zaksloot gegraven worden met een minimale bergend vermogen van 370 m3.

Algemene opmerking

Initiatiefnemer dient er op toe te zien dat uitsluitend inheems plantmateriaal gebruikt wordt. De leverancier van het plantmateriaal kan hierop toezien.

6.4 Beheer

Solitaire bomen

Geen beheer. Bomen mogen worden opgekroond indien laag hangende takken hinder veroorzaken.

Scheerhaag

De scheerhaag wordt jaarlijks 1-2 maal geschoren om deze op de wenselijke hoogte en breedte te houden.

Wegberm Scheidingsweg

Het beheer van de oostelijke wegberm van de Scheidingsweg ter hoogte van het plangebied wordt geëxtensieerd. Dat houdt in dat o.a. de bermvegetatie en de bermsloot niet meer jaarlijks gemaaid zullen worden. Hierdoor ontstaat een ruigte/stuweelvegetatie die waardevol is voor vogels, insecten en kleine zoogdieren. De bermsloot mag periodiek gemaaid worden met een maaikorf waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Het maaien van de struweelhaag dient gefaseerd uitgevoerd te worden om te voorkomen dat het struweel ineens volledig weggemaaid is. Maximaal 33% van de struweelhaag mag om de vijf jaar gemaaid worden, er dient minimaal 2 jaar tussen de verschillende gemaaide delen zitten. Overhangend struweel/ruigte mag geknipt/geschoren worden.

Hoogstam fruitbomen

Geen beheer. Indien vruchtgift wenselijk is kunnen de fruitbomen gesnoeid worden. Dit bevordert de vruchtdracht van de bomen.

Knotelzen

De knotelzen worden periodiek geknot. Daarbij worden de uitlopers afgezaagd tot op de 'knot'. Dit gebeurt periodiek en is afhankelijk van de groeisnelheid van de uitlopers. Gemiddeld dienen knotelzen iedere 15 jaar geknot te worden.

Knotels met zware uitlopers (links) en knotbomen-laanbeplanting met knotwilgen links en knotelzen rechts.

Erfbosje

Het bosje wordt beheerd als hakhoutsingel. Na ongeveer 5-6 jaar zullen de takken in de houtsingel of wal elkaar gaan raken en dient er waar nodig gesnoeid en gedund worden. Na 10 jaar is de eerste keer onderhoud noodzakelijk waarbij het bosje afgezet wordt. Afzetten betekent dat de bomen en struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De bomen en struiken groeien uit zichzelf weer uit. Bij het afzetten is het in elk geval van belang dat er genoeg licht op de bodem valt om de stobben te laten uitlopen. Dat betekent vaak een vrij drastische dunning.

Enkele boomvormers in het element mogen bij het afzetten gespaard worden zodat deze kunnen uitgroeien tot volwassen bomen.